

Kunst & Cultuur Toneel: Er rent een berg voorbij

Reliëfzee

[Marijn van der Jagt](#)

18 september 2024 – verschenen in [nr. 38](#)



Er rent een berg voorbij, van Sonja van Ojen & Hendrik Kegels

© Kurt van der Elst

De decorstukken bewegen. Maar niet automatisch, met apparatuur die magisch onzichtbaar bediend wordt. Bij de jeugdvoorstelling *Er rent een berg voorbij* komt de magie juist van de knullige handmatigheid. De techniek die hier schittert, is die van het negentiende-eeuwse theater.

Het vierkanten podium waarop alles zich afspeelt is doorsneden met sleuven. Fikse bordkartonnen figuren staan tegen de wanden van de toneelruimte klaar. Daar zitten lange stokken aan, waarmee de spelers de figuren heen en weer kunnen schuiven. Met blauwe, afzonderlijk bewegende golven heb je zo een deinende reliëfzee.

Bijzonder aan de taferelen die deze verbeeldingsmachine voortvoert is dat de menselijke gestalte er niet in voorkomt. De vertelling gaat over het ontstaan van de wereld, met als personages bergen en gesteente, vulkanen en vloedgolven, en later het groen dat uitgroeit tot een oerwoud. In de figuren zijn allerlei ingenieuze verrassingselementen ingebouwd. Golven krijgen witte schuimkoppen, zoals in de beroemde Japanse prent van Hokusai.

Langs een vulkaanberg stroomt langzaam lava naar beneden doordat weggehaalde paneeltjes van achteren het licht door laten komen. Een hoofdrol is weggelegd voor de goudgele zonneshijf die opkomt, aan de achterkant langstrekt of de taferelen beschijnt. De eerste zonnestralen vormen de proloog op wat er allemaal daarna komt.

De spelers voorzien dit objectenspel van passende klanken: de ruisende wind, onderaards bergengemorrel, meerstemmig geneurie en het geluid van dieren en vogels. Dit is in de lijn met de woordloze objectvoorstellingen die theatergroep Plankton eerder maakte. Kernleden Sonja van Ojen en Hendrik Kegels hechten eraan om de mens een wat bescheidener positie toe te dichten dan in het theater gewoonlijk gebeurt. In deze ontstaansgeschiedenis van het leven, uitgebracht bij Feikes Huis, zie je pas tegen het eind een spoor van het menselijke optreden: het wilde oerwoudgroen wordt weggeduwd door strakke rijen landbouwbeplanting.

Geestig genoeg zijn de vier objectenbepelers helemaal niet bescheiden. Ze eisen best veel aandacht op. Ze bekijken met grote tevredenheid de taferelen die ze hebben neergezet. Ze staan steeds vlak voor het publiek demonstratief hun zangstemmen te testen, alsof ze een professioneel operagezelschap zijn. En ze hebben tijdens het manipuleren van de figuren opzichtig contact met elkaar, zichtbaar genietend van hun eigen verrichtingen. Gaandeweg proberen ze in de aardse geschiedenis de 'shine' te stelen. Een spelersgezicht verschijnt triomfantelijk in een doorkijkgat van de vulkaan. Een ander doet ineens met een witte maanshijf om een jazzy solo-act, maar wordt dan toch weggeblazen door de opkomende zon. En achter een tafereel staat iemand een tikje aanstellerig de stemmen te dirigeren. Dit zorgt voor een sprankelende levendigheid in het gebeuren. En vertelt tegelijk over de Belangrijke Plek die de mens probeert op te eisen, zelfs in het verhaal dat al miljoenen jaren geleden begon, zonder hem.

Maar wat Wij uiteindelijk achterlaten is de vervuiling van een plastic zak, die twee spelers aan stokken door de lucht laten buitelen. Dat doen ze fanatiek, en met verve.

Plankton - Er rent een berg voorbij. Op tournee tot eind januari 2025.